

به نام خدا

شماره چاپ:

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت: ۶۹

تاریخ چاپ:

اظهاری نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح بند (ه) ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱»

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۴.....	متن فعلی بند «ه» ماده (۳) قانون موسوم به تجمیع عوارض و تفاوت‌های آن با لایحه اصلاحی دولت ...
۷.....	اظهاری نظر کارشناسی
۱۳.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۵.....	منابع و مأخذ

اظهارنظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح بند (ه) ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱»

چکیده

به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان و کاهش فشار مالی ناشی از پرداخت مالیات و عوارض برخی کالاها و خدمات و نیز افزایش قدرت رقابت‌پذیری آنها در عرصه بین‌المللی، لایحه اصلاح بند «ه» ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱ به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تصویب هیئت وزیران در تاریخ ۱۳۸۶/۲/۹ از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. البته قبل از ارائه نظرات کارشناسی درخصوص این لایحه باید اذعان داشت که با تصویب «قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷»، اجرای «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱» و اصلاحات بعدی آن،

ممنوع شده است. درعین‌حال در این گزارش، تفاوت‌های متن فعلی بند «ه» ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱ با لایحه اصلاحی دولت بررسی و درخصوص اصلاحیه‌های موردنظر این لایحه، اظهارنظر کارشناسی صورت گرفته است.

مقدمه

براساس قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمت و کالاهای وارداتی (مصوب ۱۳۸۱)، مقرر شده است از ابتدای سال ۱۳۸۲ برقراری و دریافت هرگونه وجوه از قبیل مالیات و عوارض اعم از ملی و محلی از تولیدکنندگان کالاها، ارائه‌دهندگان خدمت و نیز کالاهای وارداتی صرفاً به‌موجب این قانون صورت گیرد.

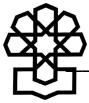
در بند «ه» ماده (۳) این قانون آمده است؛ معادل سه درصد (۳٪) قیمت فروش (دو درصد «۲٪» مالیات و یک درصد «۱٪» عوارض)، از آن دسته از کالاهای تولیدی (به استثنای محصولات کشاورزی) که امکان استفاده از آنها به‌عنوان محصول نهایی وجود دارد و فهرست آنها مطابق با پیشنهاد کارگروهی مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر بازرگانی، وزیر صنایع و معادن، وزیر کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین می‌شود، به‌عنوان عوارض و مالیات از آنها اخذ

می‌شود. در لایحه اصلاحی دولت که با هدف کاهش فشار مالی ناشی از پرداخت سه درصد (۳٪) عوارض و مالیات فوق‌الذکر به تولیدکنندگان و شرکت‌هایی که خارج از حوزه شهری قرار دارند، تهیه شده است، دو درصد (۲٪) مالیات فوق‌الذکر حذف شده و نحوه هزینه کردن درآمدهای حاصله تغییر کرده است. علاوه بر این ترکیب کارگروه تعیین‌کننده فهرست کالاهای نهایی نیز تغییر کرده است.

لایحه اصلاحی فوق‌الذکر در تاریخ ۱۳۸۶/۲/۵ با عنوان «لایحه اصلاح بند «ه» ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱» به مجلس شورای اسلامی تقدیم و یک فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۶/۲/۱۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

این لایحه درحالی تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است که در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، «قانون مالیات بر ارزش افزوده» با تصویب در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۹ و تأیید شورای محترم نگهبان برای اجرای آزمایشی به مدت پنج سال به دولت ابلاغ شده و براساس آن، اجرای قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱ و اصلاحیه بعدی آن ممنوع شده است.

متن فعلی بند «ه» ماده (۳) قانون موسوم به تجمیع عوارض و تفاوت‌های آن با لایحه اصلاحی دولت

الف) بند «ه» فعلی ماده (۳) قانون تجمیع عوارض

از سایر کالاهای تولیدی (به استثنای محصولات بخش کشاورزی) که امکان استفاده از آنها به‌عنوان محصول نهایی وجود دارد، مطابق فهرستی که به پیشنهاد کارگروهی مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزیر بازرگانی، وزیر صنایع و معادن و وزیر کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای سال بعد به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، سه درصد (۳٪) قیمت فروش (دو درصد (۲٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض) و از آن دسته از محصولات صنایع آلوده‌کننده محیط زیست به تشخیص و اعلام (تا پانزدهم اسفند ماه هر سال برای اجرا در سال بعد) سازمان حفاظت محیط زیست که در فهرست فوق قرار نمی‌گیرند، یک درصد (۱٪) قیمت فروش (به‌عنوان عوارض) دریافت می‌شود.

تبصره «۱» - مالیات و عوارض بندهای «ج» و «د» علاوه بر قیمت مصوب فروش محصولات مربوطه که به موجب قوانین تعیین می‌شود در قیمت فروش نهایی محاسبه و منظور می‌شود.

تبصره «۲» - مالیات و عوارض بندهای «الف» و «ه» این ماده درخصوص کالاهای صادراتی طبق قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، معاف و درخصوص آن دسته از کالاهایی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر از تولیدکننده نهایی کالا صادر می‌شوند، مطابق رسیدهای معتبر واریزی مربوطه، حسب مورد از محل درآمدهای مالیاتی مربوط و عوارض وصولی

قابل اختصاص به وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها)، قابل استرداد است. نحوه استرداد به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

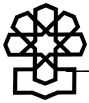
ب) تفاوت‌های بند «ه» فعلی ماده (۳) با لایحه اصلاحی دولت

۱. در بند «ه» فعلی ماده (۳)، آن دسته کالاهایی مدنظر قرار گرفته‌اند که امکان استفاده از آنها به‌عنوان محصول نهایی وجود دارد، حال آنکه در لایحه اصلاحی دولت، صراحتاً کالاهای نهایی مدنظر قرار گرفته‌اند، که از این بابت، شفافیت در متن لایحه اصلاحی دولت بیش‌تر است.

۲. ترکیب کار گروه تعیین‌کننده فهرست کالاهای نهایی در بند «ه» فعلی ماده (۳)، به ترتیب وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزیر بازرگانی، وزیر صنایع و معادن و وزیر کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور هستند. در حالی که در لایحه اصلاحی دولت، این ترکیب به صورت وزیر کشور (رئیس)، وزیر صنایع و معادن و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تغییر کرده است.

۳. در بند «ه» فعلی ماده (۳)، سه‌درصد (۳٪) قیمت فروش کالاهای موردنظر (دو درصد «۲٪» مالیات و یک درصد «۱٪» عوارض)، به‌عنوان مالیات و عوارض اخذ می‌شود، حال آنکه در لایحه اصلاحی دولت، تنها یک‌درصد از قیمت فروش به‌عنوان عوارض اخذ می‌شود و دو درصد (۲٪) مالیات، حذف شده است.

۴. در بند «ه» فعلی ماده (۳)، آن دسته از محصولات صنایع آلوده‌کننده محیط زیست به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست که در فهرست فوق‌الذکر قرار نمی‌گیرند، مشمول

پرداخت یک‌درصد (۱٪) قیمت فروش به‌عنوان عوارض می‌شوند، در حالی که در لایحه اصلاحی دولت، این رقم به نیم‌درصد (۰/۵٪) کاهش یافته است.

۵. براساس بند «ه» فعلی ماده (۳)، مالیات‌های موضوع این بند به حساب درآمد عمومی مربوط، که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) تعیین و از طریق سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌شود، واریز می‌گردد. البته عوارض موضوع این بند در مورد واحدهای تولیدی، خدماتی و مشترکین واقع در حریم شهرها به حسابی که توسط شهرداری‌های محل تولید یا فعالیت اعلام می‌شود، واریز می‌گردد. در حالی که براساس لایحه اصلاحی دولت، وصول عوارض در محدوده شهرها به شهرداری‌های هر محل و در خارج از محدوده شهرها به بخشداری‌ها محول می‌گردد.

۶. نحوه هزینه کردن درآمدهای حاصل از عوارض موضوع بند «ه» ماده «۳» (که در بند «ب» ماده (۶) قانون فعلی به روشنی در اختیار شهرداری‌ها قرار می‌گیرد) در لایحه اصلاحی دولت، به‌ترتیبی تغییر کرده است که پنجاه‌درصد (۵۰٪) آن به شهرداری‌های محل برای انجام خدمات عمومی تخصیص می‌یابد و باقی‌مانده در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرد تا بین سایر شهرداری‌ها و دهیاری‌ها توزیع شود. علاوه بر این در بند «ج» ماده (۶) قانون فعلی، عوارض مشروحه به حساب تمرکز وجوه به‌نام وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها) واریز می‌شود تا بین دهیاری‌های همان شهرستان توزیع شود. این در حالی است که براساس بند «۳» لایحه اصلاحی دولت، مقرر شده است عوارض دریافتی در حوزه خدمات خارج شهرها به میزان پنجاه‌درصد (۵۰٪) به استانداری مربوط جهت توزیع در شهرها و روستاهای همان استان و پنجاه‌درصد (۵۰٪) بقیه به وزارت کشور جهت توزیع

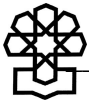
بین سایر شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تخصیص یابد.

۷. در بند «۶» لایحه اصلاحی دولت، به‌منظور تشویق آن دسته از واحدهای تولیدی که در جهت ارتقای مهارت و سلامت کارکنان خود مراکز آموزشی و ورزشی ایجاد می‌کنند و یا در این خصوص به نسبت نیاز، هزینه نمایند، با اعلام وزارت کار و امور اجتماعی، ده درصد (۱۰٪) تخفیف از عوارض در نظر گرفته شده است، که این حکم در بند «ه» فعلی ماده (۳) وجود ندارد.

اظهار نظر کارشناسی

به‌طور کلی قانون موسوم به جمع عوارض، در راستای حمایت از تولیدات صنعتی و جلوگیری از پرداخت عوارض مضاعف برای محصولات خاص، افزایش رقابت‌پذیری و توان تولید، در سال ۱۳۸۱ به تصویب رسیده و لایحه اصلاح بند «ه» ماده (۳) این قانون نیز به منظور اصلاح آن و در راستای حمایت بیشتر از تولیدکنندگان و کاهش فشار مالی ناشی از پرداخت مالیات و عوارض موضوع این قانون ارائه شده است. این در حالی است که «قانون مالیات بر ارزش افزوده» مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۷ کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، برای اجرای آزمایشی به مدت پنج‌سال به دولت ابلاغ شده است و براساس ماده (۵۲)^۱ و (۵۳)^۱ این قانون، اجرای «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه

۱. ماده (۵۲) قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷: از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱ و اصلاحیه بعدی آن و سایر قوانین و مقررات خاص و عام مغایر مربوط به دریافت هرگونه مالیات غیرمستقیم و عوارض بر واردات و تولید کالاها و ارائه خدمات لغو شده و برقراری و دریافت هرگونه مالیات غیرمستقیم و عوارض دیگر از تولیدکنندگان و واردکنندگان کالاها و ارائه‌دهندگان خدمات ممنوع است. حکم این ماده

سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب (۱۳۸۱) و اصلاحیه بعدی آن ممنوع شد.

بنابراین به‌نظر می‌رسد با تصویب «قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷» بررسی و تصویب لایحه مذکور موضوعیت ندارد. در ادامه به‌رغم ذکر نکته بالا، نظرات کارشناسی زیر درخصوص لایحه اصلاحی دولت حائز اهمیت است:

۱. متن لایحه اصلاحی دولت نسبت به قانون فعلی، در برخی موارد از شفافیت بیش‌تری برخوردار است. به‌عنوان مثال، صراحت در واژه «کالای نهایی» یکی از این موارد است. که در قانون فعلی، کالاهایی که امکان استفاده از آنها به‌عنوان محصول نهایی وجود دارد، مورد تأکید قرار گرفته‌اند و مشخصه این محصولات نیز دارای ابهام است.

۲. در لایحه اصلاحی دولت، در ترکیب کارگروه مربوطه برای تعیین فهرست کالاهای مشمول، وزیر کشور به‌عنوان رئیس کارگروه در نظر گرفته شده است، که به نظر می‌رسد انتخاب مناسبی نباشد. زیرا وزیر کشور به لحاظ تخصصی با موضوع این بند، ارتباط عینی و کاملی ندارد. همچنین بر اساس لایحه اصلاحی دولت، وزیر بازرگانی از فهرست کارگروه مربوطه حذف شده است. در حالی که حذف وزیر

شامل قوانین و مقررات مغایری که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است، نیز است.

۱. در ماده (۵۳) قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷ به‌طور ضمنی بیان شده است، که تاریخ اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده در مورد ممنوعیت اجرای قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی (مصوب ۱۳۸۱)، از اول ماه پس از تصویب این قانون و درخصوص سایر قوانین، از اول مهرماه سال ۱۳۸۷ است.

بازرگانی از کارگروه مربوطه با توجه به اینکه تعیین کالاهای نهایی، کاری تخصصی است، منطقی به نظر نمی‌رسد.

۳. در لایحه اصلاحی دولت، عوارض دریافتی از آن دسته صنایع آلوده‌کننده محیط زیست به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست، نیم‌درصد (۵/۰٪) تعیین شده است، که به نظر می‌رسد رقم فعلی مناسب‌تر باشد. دلیل این امر آن است که با این کار (کاهش عوارض از یک درصد «۱٪» به نیم‌درصد «۵/۰٪»)، اگر این انگیزه برای تولیدکنندگان وجود داشته باشد که کالاهای خود را براساس استانداردهای محیط زیست تولید کنند، با این کار، این انگیزه کم‌رنگ خواهد شد. البته براساس تبصره «۱» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، واحدهای تولیدی آلاینده محیط زیست (که طبق تشخیص و اعلام سازمان حفاظت محیط زیست، استانداردها و ضوابط حفاظت از محیط زیست را رعایت نمی‌کنند)، پالایشگاه‌های نفت و واحدهای پتروشیمی، علاوه بر مالیات و عوارض موضوع این قانون،^۱ مشمول پرداخت یک درصد (۱٪) از قیمت فروش به‌عنوان عوارض آلاینده‌گی نیز هستند.

۴. در مورد نحوه وصول درآمدها و نحوه هزینه کردن آنها در لایحه اصلاحی دولت، احکامی در بندهای جدید آورده شده است، بدون توجه به اینکه در قانون فعلی، برخی از این احکام، به مواد و بندهای دیگر این قانون، تسری یافته است. از جمله می‌توان به اصلاح و هماهنگ کردن بندهای «الف» و «ب» ماده (۶) قانون جمعیت عوارض با اصلاحیه بند «ه» ماده (۳) این قانون اشاره کرد، که در لایحه اصلاحی

۱. به ترتیب براساس ماده (۱۶) و بند «الف» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، مالیات و عوارض کالاها و خدمات مشمول این قانون (سه درصد «۳٪») شامل: یک‌ونیم درصد (۱/۵٪) مالیات و یک‌ونیم درصد (۱/۵٪) عوارض است.

دولت، این مهم مدنظر قرار نگرفته است. بنابراین لایحه اصلاحی دولت از این حیث می‌تواند مشکلاتی را ایجاد کند، مگر اینکه در یک بند اشاره می‌شد که از این پس، آن دسته از مواد مغایر با این قانون ملغی‌الاثراست. علاوه بر این، موارد مشابه دیگری نیز از این نوع، باید مدنظر قرار گیرند که پاره‌ای از آنها در بخش قبلی و در بند «۶» بخش اول گزارش آمده است.

۵. در بند «۲» لایحه اصلاحی دولت، مقرر شده است پنجاه درصد (۵۰٪) از عوارض دریافتی به شهرداری محل، جهت انجام خدمات عمومی تخصیص یابد و باقی‌مانده در اختیار وزارت کشور جهت توزیع بین سایر شهرداری‌ها و دهیاری‌ها قرار گیرد. در این رابطه باید گفت نحوه توزیع عوارض توسط وزارت کشور در بین سایر شهرداری‌ها و دهیاری‌ها باید دقیقاً مشخص باشد (مثلاً براساس میزان جمعیت، توسعه‌یافتگی و سایر ویژگی‌ها)، که این مهم در لایحه اصلاحی دولت رعایت نشده است. علاوه بر این، در بند «۳» لایحه اصلاحی دولت نیز، این ایراد وجود دارد. البته در بند «الف» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده، محل واریز عوارض مذکور مشخص شده است.^۱

۶. مطابق با گزارش عملکرد قوانین بودجه سنوات گذشته، درآمدهای مالیاتی اخذ شده از محل بند «ه» ماده (۳) قانون جمعیت عوارض، از ابتدای اجرای قانون مذکور به‌طور متوسط معادل هشتاد درصد (۸۰٪) مبلغ مصوب، تحقق داشته است و سهمی

۱. بند «الف» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷: عوارض وصولی کالا و خدمات مشمول پرداخت عوارض، در مورد مؤدیان داخل حریم شهرها به حساب شهرداری محل و در مورد مؤدیان خارج از حریم شهرها به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور به منظور توزیع بین دهیاری‌های همان شهرستان براساس شاخص جمعیت و میزان کمتر توسعه یافتگی واریز می‌گردد.

معادل سی درصد (۳۰٪) از کل رقم مالیات بر کالاهای و خدمات را تشکیل داده است. این درحالی است که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۶، مالیات‌های پیش‌بینی شده از محل بند قانونی مذکور، معادل ۲۲۲۲ میلیارد ریال است، که با توجه به روند عملکرد و سهم آن از مجموع درآمدهای مالیاتی طی سنوات اخیر، منابع بودجه را از این حیث، حداکثر به میزان مبلغ مذکور با کسری مواجه خواهد کرد. که این امر از یکسو با توجه به عدم التزام به سیاست‌های صرفه‌جویی در اعتبارات هزینه‌ای و از سوی دیگر، پیش‌بینی منابع نامطمئن از جمله فروش سهام شرکت‌های دولتی و غیره در بودجه سال جاری، به بدتر شدن وضعیت کسری بودجه و پیامدهای مرتبط با آن خواهد انجامید.

۷. مطابق با تبصره «۲» بند «د» ماده (۶) قانون تجمیع عوارض (مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲) و همچنین ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور (مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۲۸)، تولیدکنندگان کالاهای موضوع ماده (۳) و همچنین ارائه‌دهندگان خدمات موضوع ماده (۴) قانون مذکور، مکلفند مالیات و عوارض موضوعه را در مبادی تولید یا ارائه خدمات با درج در سند فروش از خریداران کالا یا خدمات، اخذ و تا پایان دو ماه بعد به حساب‌های بانکی تعیین شده واریز کنند. از این‌رو استدلال مصرح در مقدمه لایحه مذکور، مبنی بر توجیه ارائه لایحه به جهت فشارهای مالی ناشی از پرداخت سه‌درصد (۳٪) مالیات و عوارض بر تولیدکنندگان، دارای ابهام است.

۸. آنچه از متن لایحه استنباط می‌شود این است که ارائه لایحه مذکور درخصوص احتساب مالیات و عوارض موضوع بند «ه» ماده (۳)، در هزینه تمام شده محصولات نهایی و همچنین معافیت کالاهای صادراتی از این مالیات و عوارض

(مطابق با تبصره «۲» بند «ه» ماده (۳) قانون تجمیع عوارض)، ناشی از عدم امکان رقابت کالاهای تولید داخل با کالاهای مشابه خارجی است. که در این خصوص پیشنهاد می‌شود در جهت رقابت‌پذیری کالاهای تولید داخل، راهکار کاهش و کارا کردن هزینه‌ها و لزوم بهبود بهره‌وری در بنگاه‌های تولیدی مدنظر قرار گیرد که در غیر این صورت، کاهش منابع مالیاتی دولت را در پی خواهد داشت.

۹. بند «۲» ماده واحده لایحه اصلاحی دولت درخصوص قرار دادن پنجاه درصد (۵۰٪) عوارض دریافتی در اختیار وزارت کشور، مغایر با اصل پنجاه‌وسوم (۵۳) قانون اساسی^۱ است. لذا در این راستا، ابتدا باید ردیف درآمدی پیش‌بینی شود سپس وجوه مربوطه واریز گردد. تا این وجوه از محل ردیف اعتباری، دریافت و مصرف شود. بنابراین باید این عوارض در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز شده و برای آنها ردیف اعتباری در لایحه بودجه پیش‌بینی شود. علاوه بر این، براساس اصل پنجاه‌وسوم (۵۳) قانون اساسی، عوارض دریافتی باید مراحل دریافت و پرداخت را در خزانه‌داری کل یا خزانه معین استان طی کند و سپس به ماده واحده قانون بودجه سالیانه اضافه شود که در لایحه اصلاحی دولت به این مسئله توجه نشده است. البته به همین جهت در بند «الف» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده، حساب تمرکز وجوه برای واریز عوارض مربوطه افتتاح گردیده است.^۲

۱۰. در بند «۴» لایحه اصلاحی دولت، مشخص نیست عوارض دریافتی از نیم‌درصد (۵/۰٪) قیمت فروش محصولات صنایع آلوده‌کننده محیط زیست به چه

۱. اصل پنجاه‌وسوم (۵۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: کلیه دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز می‌شود و همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد.

۲. حساب تمرکز وجوه، توسط خزانه داری کل کشور به نام وزارت کشور افتتاح می‌شود.

حسابی واریز و چگونه مصرف خواهد شد و جزو کدام یک از درآمدهای (عمومی یا اختصاصی) بودجه است. البته در تبصره «۱» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، عوارض مربوط به محصولات واحدهای تولیدی آلاینده، پالایشگاه‌های نفت و واحدهای پتروشیمی در داخل حریم شهرها به حساب شهرداری محل استقرار واحد تولیدی و در خارج از حریم شهرها به حساب تمرکز وجوه واریز می‌شود، تا بین دهیاری‌های همان شهرستان توزیع شود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

این لایحه یک نوع حمایت از تولیدکنندگان تلقی می‌شود و از این دید مثبت ارزیابی می‌شود. ولی با توجه به تصویب «قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷»، به‌خصوص به موجب ماده (۵۲) این قانون مبنی بر لغو «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱»، در ابتدا توصیه می‌شود لایحه پیشنهادی به‌دلیل عدم موضوعیت مسترد شود در غیر اینصورت جهت رفع اشکالات مطروحه در گزارش، اصلاحات ذیل در لایحه مذکور اعمال شود:

۱. به این دلیل که تعیین کالاهای نهایی کاری تخصصی است، پیشنهاد می‌شود در کار گروه مربوطه درخصوص تعیین کالاهای نهایی همان اعضای قبلی حضور داشته باشند.
۲. درخصوص در اختیار گذاشتن پنجاه درصد (۵۰٪) از عوارض دریافتی طبق بند «۲» لایحه پیشنهادی به وزارت کشور جهت توزیع بین سایر شهرداری‌ها و دهیاری‌ها،

پیشنهاد می‌شود که نحوه اختصاص این درآمدها به بخش‌های مربوطه براساس شاخص‌هایی مانند توزیع جمعیت و توسعه‌یافتگی این شهرها و ... صورت گیرد. درخصوص بند «۳» لایحه پیشنهادی نیز باید این مهم در نظر گرفته شود.

علاوه بر این، درخصوص بند «۲» لایحه پیشنهادی در جهت قرار دادن پنجاه درصد (۵۰٪) از عوارض دریافتی در اختیار وزارت کشور، باید اظهار داشت که این امر مغایر با اصل ۵۳ قانون اساسی است که در این رابطه ابتدا باید ردیف درآمدی برای این امر پیش‌بینی شود سپس از محل ردیف اعتباری، وجوه واریزی دریافت و مصرف شود. درخصوص بند «۳» لایحه پیشنهادی نیز باید این مهم در نظر گرفته شود.

۳. درخصوص بند «۴» لایحه مذکور باید گفت، کاهش عوارض دریافتی از صنایع آلوده‌کننده محیط زیست طبق لایحه پیشنهادی مناسب به نظر نمی‌رسد زیرا باعث کاهش انگیزه تولید کالاها براساس استانداردهای محیط زیست می‌شود بنابراین پیشنهاد می‌شود میزان عوارض دریافتی از این‌گونه صنایع به همان میزان قبلی یعنی یک‌درصد (۱٪) قیمت فروش در نظر گرفته شود. علاوه بر مورد بالا، اولاً باید حساب موردنظر جهت واریز عوارض مذکور مشخص شود، ثانیاً نحوه مصرف این درآمدها نیز تعیین شود.

۴. همچنین در صورتی که احتساب مالیات و عوارض در هزینه تمام شده محصولات نهایی و معافیت آنها در ارتباط با کالاهای صادراتی در جهت ایجاد امکان رقابت کالاهای تولید داخل با کالاهای مشابه خارجی می‌باشد، مناسب‌تر آن است که در جهت رقابت‌پذیری کالاهای تولیدی داخل با کالاهای مشابه خارجی، راهکار کاهش و کارا کردن هزینه‌ها و لزوم بهبود بهره‌وری در بنگاه‌های تولیدی مدنظر قرار گیرد، زیرا از این طریق منابع مالیاتی دولت نیز کاهش نمی‌یابد.

منابع و مآخذ

۱. لایحه اصلاح بند «ه» ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی (مصوب ۱۳۸۱)، شماره ثبت ۶۶۹، سال ۱۳۸۶.
۲. قانون مالیات بر ارزش افزوده، مصوب ۱۳۸۷.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۹۱۱۹

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح بند (ه) ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی - مصوب ۱۳۸۱»

Report Title: Investigation About the Bill for Correction a Part of Note no.1 of Iranian Budget Act 1385

نام دفاتر: مطالعات اقتصادی، مطالعات انرژی و صنایع و معادن

تهیه و تدوین: امید عطائی (دفتر مطالعات اقتصادی)

مدیر مطالعه: اسدا... جلال آبادی

ناظر علمی: سید محمدرضا سیدنورانی

همکاران: علی اصغر اژدری (دفتر مطالعات انرژی و صنایع و معادن)

همکاران خارج از مرکز: —

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار ادبی: —

ویراستار تخصصی: —

متقاضی: کمیسیون اقتصادی

واژه‌های کلیدی (فارسی / انگلیسی):

۱. مالیات (Tax)

۲. تولیدکننده (Producer)

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۸۷/۵/۵

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۸۷/۵/۱۰

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۵/۱۳